Kenneth Hänninen
14.5.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Viite HE 45/2018 vp, kuuleminen 18.5.2018

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi maantielain muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Energiateollisuus ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa. Kiitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksemme ja toteamme lausuntonamme seuraavaa:

Yleistä

Tässä hallituksen esityksessä esitetään perustettaville maakunnille valtiolta siirtyvät tienpitoon ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvät tehtävät ja tehtävänsiirtojen täytäntöönpano. Suurimmat maantielain muutostarpeet kohdistuvat siten tienpidosta vastaaviin viranomaisiin, maantieverkon kehittämiseen, rakentamiseen ja kunnossapitoon, liikennejärjestelmäsuunnittelun ja palvelutason määrittämiseen, tienpidon ohjaukseen sekä maanteiden suunnitteluun.

Esityksessä todetaan, että lainvalmistelun aikana esiin on nostettu muun muassa maantiealueelle sijoitettuja johtoja ja kaapeleita koskeva siirtokustannusten ja -vastuiden sääntely. Jatkovalmistelussa johtojen ja muiden rakenteiden, laitteiden ja rakennelmien sijoittamista tiealueille sekä siihen liittyviä kysymyksiä on selvitetty tilaamalla aiheeseen liittyvä oikeudellinen selvitys. Esityksen mukaan valmistelua on kuitenkin tarkoitus jatkaa tästä hallituksen esityksestä erillisenä kokonaisuutena. Jatkotyöhön liittyen haluamme tässä yhteydessä esittää liikenne- ja viestintävaliokunnalle aiemmin esiintuomamme näkemykset.

Sähkö- ja kaukolämpölaitteistojen siirtokustannukset

Maantielain 42b § tulisi muuttaa siten, että johtojen siirrosta aiheutuva riski olisi kohtuullinen ja eri osapuolten kannalta tasapuolinen, kuten muillakin alueilla. Aiemmin lain valmisteluvaiheessa Energiateollisuuden lisäksi asiasta ovat lausuneet yhdenmukaisesti Työ- ja elinkeinoministeriö, Energiavirasto, Ficom ja Suomen Vesilaitosyhdistys. Kyseiseen pykälään ei kuitenkaan ole tehty muutoksia.

Arvostamme, että lausunnot on kuitenkin tältä osin otettu huomioon. Pidämme myös tärkeänä, että lainvalmistelua tältä osin jatketaan. Lainmuutos on tärkeä ja kiireellinen, koska sähköverkkojen toimitusvarmuusinvestoinnit ovat käynnissä nyt ja lakimuutoksesta yhteiskunnalle koituvat kustannushyödyt olisivat käsillä juuri nyt. Muutoksen viivyttämisellä osa hyödyistä jää saavuttamatta, koska verkkoyhtiöt eivät voi hyödyntää tiealuetta johtojen sijoittamiseen.

Seuraavassa tarkemmat perusteet ja tekstiehdotus 42b §:n muuttamiseksi:

Esityksemme 42 b §:n muuttamisesta

Lain 42 b §:n perusteella sähkö- tai kaukolämpölaitteiston omistaja vastaa suojaamisesta, siirtämisestä tai poistamisesta aiheutuvista kustannuksista, jos tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito tätä edellyttää, kun sijoittamisesta on kulunut käsittelyvuoden jälkeen vähintään viisi vuotta. Tästä aiheutuu verkonhaltijoille merkittävä taloudellinen riski, koska sekä sähkö- että kaukolämpöjohtojen pitoaika on tavallisesti vähintään 40 vuotta. Käytännössä riski olisi siis voimassa ainakin 35 vuoden ajan.

Energiateollisuus ry
Fredrikinkatu 51–53 B, 00100 Helsinki
PL 100, 00101 Helsinki
Puhelin: (09) 530 520, faksi: (09) 5305 2900
www.energia.fi

Sähköturvallisuuslain 113 §:ssä on säädetty siirtokulut siirtotarpeen aiheuttavan tahon vastattavaksi. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) siirtokustannusten korvaamissa sovelletaan ”aiheuttaja maksaa” -periaatetta. Siitä voidaan kuitenkin poiketa, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi. Lain esitöiden mukaan esimerkiksi siirrettävän johdon ikä voidaan ottaa huomioon. Vastaavalla tavalla maantielaissa tulisi säätää pääsäännöksi ”aiheuttaja maksaa” -periaate. Lakiin voitaisiin kuitenkin kirjata MRL:n 89 §:n sanamuodon kanssa vastaavasti, että tienpitoviranomainen vastaa siirtokustannuksista, jollei ole kohtuullista edellyttää johdon, laitteen tai rakennelman omistajan vastaavan siirtokustannuksista kokonaan tai osittain taikka jollei siirtokustannusten jaosta ole tosiin sovittu.

Liikenneviraston sähkö- ja telejohdot ja maantiet -ohjeessa on kustannustenjakotaulukko, jonka pohjalta ”ikähyvitystä” sovelletaan johtoalueen ulkopuolella olevien ilmajohtojen siirroissa. Samankaltaista ikähyvitystaulukkoa käytetään myös esimerkiksi yksityistiealueilla. Näkemyksemme mukaan vastaava menettely soveltuisi hyvin maantiealueilla sekä kaukolämpö- että sähköjohdoille niin ilmajohtojen kuin kaapeleidenkin osalta, silloin kun ikähyvityksen huomioiminen katsotaan kohtuulliseksi.

Esitämme että 42b pykälää muutetaan seuraavasti:

Lakiesitys:
42 b § Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite

Jos tienpitäjä katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omistaja vastaa toimenpiteen kustannuksista. […] Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, kun kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai tienpitäjä ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Uusi tekstiehdotus:
42 b § Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite

Jos tienpitäjä katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, johdon, laitteen tai rakennelman omistaja tai haltija on velvollinen suorittamaan tarvittavat toimenpiteet. Toimenpiteen pyytäjä vastaa aiheutuneista kustannuksista, jollei ole kohtuullista edellyttää johdon, laitteen tai rakennelman omistajan tai haltijan vastaavan siirtokustannuksista kokonaan tai osittain taikka jollei siirtokustannusten jaosta ole toisin sovittu. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan johdon tai kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.Tienpitäjä voi antaa tarkempia määräyksiä mm. siirrettävän kohteen iän huomioimisesta kustannustenjaossa.

Yhteenveto

Energiateollisuuden näkemyksen mukaan laissa esitetty siirtokustannustenjako vaikeuttaa yhteisrakentamista ja aiheuttaa yhteiskunnalle lisäkustannuksia, kun yhtiöt sijoittavat johtoja mieluummin muille alueille kuin maanteiden varteen. Maantiealueet tulisi käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi, eli käytännössä sijoittaa maantiealueelle ja niiden varteen yhteiskunnalle välttämätöntä infrastruktuuria. 42 b §:n muuttaminen esityksemme mukaisesti kohtuullistaisi yhtiöille aiheutuvan siirtoriskin ja kannustaisi yhtiöitä maanteiden varsille. Yhteisrakentamiselle on potentiaalia juuri nyt, kun sekä sähkö- että teleyhtiöillä on käynnissä miljardi-investoinnit. Toimijat tulisi ohjata rakentamaan verkot samoille paikoille, jotta yhteisrakentamisen hyödyt saadaan realisoitua. Lainsäädännön tulee tukea tätä kehitystä.

Ystävällisin terveisin

Kenneth Hänninen
Johtaja, Energiaverkot
Energiateollisuus ry